

Ordbog for lokale friluftsråd

Friluftsrådet

Ordbog for lokale friluftsråd

Ordbogen kan bruges, hvis du støder på en fagterm, begreb eller koncept, du ikke kender til i forvejen. Ordene er listet i alfabetisk rækkefølge.

Det er en god ide at gemme bogen enten i fysisk eller digital form, så du altid kan finde den. Den vil altid være tilgængelig i opdateret version på Friluftsrådets hjemmeside.

Ordbogen opdateres løbende. Støder du på et begreb eller koncept, der mangler i ordbogen, kan du altid kontakte Friluftsrådets sekretariat, som vil opdatere bogen.

Sidst opdateret 26. marts 2020

Indhold

§ 3-områder	3	Grønne Råd.....	7	Naturpakken 2016.....	12
Adgangsbekendtgørelse....	3	Grønne Spirer	8	Naturpark(er)	13
Adgangsregler	3	Grønt Danmarkskort.....	8	Naturstyrelsen.....	13
Anden biodiversitetsskov..	3	Grøn Skole	8	Naturstyrelsens	
Arealinformation.....	3	Habitatdirektivet	8	forvaltningsplaner/drifts- og	
Beskyttet natur	3	Hævd	8	plejeplaner	13
Badepunkt.....	4	Høring	8	Nedsivningsanlæg	13
Bekendtgørelse	4	Invasive arter	9	Nitratdirektivet.....	13
Biodiversitet	4	Kommuneplanstrategi	9	Nitrathandlingsprogram..	13
Biodiversitetsskov	4	Kommuneplan	9	Officialprincippet.....	13
Biosfæreparker	4	Kommuneplantillæg	9	Oprensning af søer og	
Blå Flag.....	4	Konsekvensvurdering	9	vandløb.....	14
Bygnings- og boligregistret		Konvention	9	Planloven.....	14
(BBR)	5	Kystdirektoratet.....	10	Politikker, planer og	
By-pass og sandfodring	5	Kystnærhedszonen	10	strategier	14
Byzone.....	5	Landzone	10	Påbud	14
Danske Naturparker.....	5	Landzonetilladelse	10	Ramsarkonventionen	14
Direktiv	5	Lokalplan(er).....	10	Ramsarområder	15
FEE (Foundation for		Mark- og vejfredsloven....	10	Regionsudviklingsplaner .	15
Environmental Education)	5	Miljøbeskyttelsesloven	10	Rødlistede arter.....	15
Forordning.....	5	MiljøGIS	11	Råstofloven	15
Frastykning (udstykning)...	6	Miljø- og		Sandfodring	15
Fredning	6	Fødevarerministeriet		Skiltelovgivningen	15
Fredningsnævn.....	6	(Miljøministeriet).....	11	Skovbyggelinjen	16
Friluftstrategier og		Miljømål.....	11	Skovloven	16
Friluftspolitikker	6	Miljømålsloven	11	Strandbeskyttelseslinje ...	16
Fredskov.....	6	Miljøstyrelsen	12	Sommerhusområde.....	16
Fredskovspligt	7	Miljøvurdering (VVM).....	12	Spang over vandløb.....	16
Forsvarets		Miljøvurderingsloven.....	12	Sø- og åbeskyttelseslinje .	16
forvaltningsplaner	7	Nationalpark(er)	12	Urørt skov.....	16
Fuglebeskyttelsesdirektiv..	7	Natura 2000.....	12	Vandområdeplaner	16
Fuglebeskyttelsesområder	7	Naturbeskyttelsesloven ...	12	Vandrammedirektiv	17
Geoparker	7			Vandråd.....	17

§ 3-områder

§ 3-områder er en betegnelse for beskyttede naturtyper i Danmark, og områderne omtales også som *beskyttet natur*. Begrebet stammer fra naturbeskyttelseslovens § 3, som skal sikre, at 'tilstanden af de beskyttede naturtyper ikke ændres'. De beskyttede naturtyper er søer, vandløb, heder, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge, overdrev mv. Reglen for § 3-områder er, at hvis man vil lave tiltag/pleje på arealet, skal tiltagene bidrage til, at naturtypen bevares. Man er ikke tvunget til at lave tiltag/pleje. Det er tilladt at et § 3-område kan 'vokse ud' af sin naturtype, hvis man vælger ikke at lave pleje.

Mere om §3-områder kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside¹ eller i naturbeskyttelsesloven.

Adgangsbekendtgørelse

Bekendtgørelsen om offentlighedens adgang til at færdes og opholde sig i naturen er det man i daglig tale kalder for *adgangsbekendtgørelsen*. Adgangsbekendtgørelsen regulerer offentlighedens adgang til private såvel som offentlige arealer, og fortæller hvornår man må færdes til fods og/eller ved brug af køretøjer. Friluftsrådet har lavet kampagnen Oplev Mere, der skal belyse, hvad reglerne er for at færdes i naturen, hvor du kan få mere information på www.oplevmere.nu.

Adgangsregler

Adgangsreglerne bestemmer, hvor og hvornår man må opholde sig i naturen. Der er flere forskellige love, der til sammen udgør adgangsreglerne. Lovene er: naturbeskyttelsesloven, mark- og vejfredsloven, adgangsbekendtgørelsen, skovloven og skiltelovgivningen.

Alle love og deres paragraffer kan findes på www.retsinformation.dk.

Anden biodiversitetsskov

Anden biodiversitetsskov er én ud af to typer af biodiversitetsskov (den anden type er *urørt skov*). *Anden biodiversitetsskov* er en skovtype, der tillader fældning af træer. Hovedformålet med skovtypen er stadig at forbedre naturen og skoven, så der etableres en høj biodiversitet. Det er stadig muligt at udøve friluftsliv, jagt og fiskeri samt bekæmpelse af invasive arter i skovtypen *anden biodiversitetsskov*.

Mere information om biodiversitetsskov kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Arealinformation

Arealinformation – også kendt som Danmarks Miljøportal eller arealinfo – er et program, som giver et godt overblik over arealanvendelsen i Danmark, eksempelvis fredninger, Natura 2000-områder og § 3-områder. Programmet kan bruges af alle, der har en computer og internetforbindelse. Med arealinformation kan du blandt andet lave dine egne kort med oversigt over skov- og naturområder, fuglebeskyttelsesområder, områder med land- og byzoner mv.

Du kan prøve kræfter med programmet ved at gå ind på <https://arealinformation.miljoportal.dk>. Programmet minder lidt om Miljøstyrelsens *MiljøGIS*.

Beskyttet natur

Beskyttet natur er naturtyper, der udpeget med formålet om at beskytte natur, planter og habitater. Det er eksempelvis naturbeskyttelseslovens § 3- områder og Natura 2000-områder. Eksempler på beskyttede naturtyper er søer, vandløb, heder, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge, overdrev m.v. Yderlig information kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside².

Der er desuden forskel på 'beskyttet natur' og 'fredninger'. Se eventuelt under 'fredninger'.

---

¹ Direkte link: <http://mst.dk/natur-vand/natur/national-naturbeskyttelse/3-beskyttede-naturtyper/>

² Direkte link: <http://mst.dk/natur-vand/natur/national-naturbeskyttelse/3-beskyttede-naturtyper/>

Badepunkt

Badepunkt er en nordisk mærkningsordning for områder, hvor man kan bade. Friluftsrådet har sammen med organisationer fra Norge og Sverige udviklet mærkningsordningen. Badepunkt er et supplement til Blå Flag, hvor forskellen er, at der på Badepunkt-strande ikke er krav om at affaldssortere eller have en førstehjælpskasse. Badepunkt-mærket gives til strande, der har rent badevand, badesikkerhed, toiletfaciliteter, samt at stranden giver en oplevelse af at komme ud i uspolerede omgivelser. Derudover gives mærket også til de strande, som, i det omfang det er relevant, tilbyder friluftsoplevelser eller andre lokale oplevelser. Mere information kan findes på www.badepunkt.dk.

Bekendtgørelse

En bekendtgørelse er en form for tillæg eller en uddybning til en eksisterende lov. En bekendtgørelses paragraffer og forskrifter er lige så gældende som dem i en lovgivning. Forskellen er, at en bekendtgørelse altid skal have hjemmel i en lov. Det betyder, at en bekendtgørelse ikke kan eksistere i sig selv, men skal referere til en eksisterende lovgivning. En bekendtgørelse må desuden ikke stride imod den lov, den har hjemmel i.

Administrativt set bliver bekendtgørelser oftest udstedt af et ministeriums departement, hvor en ændring af en lovgivning først skal behandles af Folketinget og indstilles til endelig behandling i Kongehuset. Det er således administrativt 'lettere' at ændre i en bekendtgørelse i forhold til en lov.

Biodiversitet

Biodiversitet er et udtryk for mangfoldigheden af naturen. Der er ikke én enkelt definition på biodiversitet, men kigger man på ordets opbygning, består det af det græske *bios* = "liv" + latin *diversus* = "forskelligartet-hed". Biodiversitet bruges til at beskrive, om der er stor eller lille mangfoldighed af planter og dyr. På globalt plan er der et stigende tab af biodiversitet (tab af dyre- og plantearter), hvilket man forsøger at mindske – og i bedste tilfælde forsøge at stoppe helt.

Biodiversitetsskov

I biodiversitetsskove fokuseres der på at skabe bedre forhold for biodiversiteten. I betegnelsen *biodiversitetsskov* refereres der til to skovtyper, henholdsvis 'urørt skov' og 'anden biodiversitetsskov'. Betegnelsen *biodiversitetsskov* kommer som et led af den statslige *Naturpakken 2016*, hvor der frem til slutningen af 2019 er planer om at udstede mere skov, der skal tage hensyn til udviklingen og forbedringen af biodiversitet.

Mere om de to skovtyper kan ses under 'urørt skov' eller 'anden biodiversitetsskov' eller på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Biosfæreparker

Biosfæreparker er et koncept fra IUCN (International Union for Conservation of Nature). Biosfæreparker indeholder både område med natur og byer. I biosfæreparker er der fokus på at beskytte og bevare områdets mangfoldighed af dyr og planter samtidig med at lokalsamfundet fokuserer på at have en bæredygtig udnyttelse af de lokale ressourcer. Danmark har to biosfæreparker: en på Grønland og en på Møn.

Blå Flag

Blå Flag er en global mærkningsordning for gode badeområder, som ejet af FEE (Foundation for Environmental Education). Friluftsrådet er med til at drive og koordinere mærkningsordningen i Danmark. Det Blå Flag gives til de bådhavne og strandområder som har rent badevand, høj badesikkerhed, adgang til toiletter, affaldssortering, samt aktiviteter der fremmer den bæredygtige udvikling, for eksempel ved at fjerne plastik fra stranden. Mere information om Blå Flag kan findes på www.blaaflag.dk.

Bygnings- og boligregistret (BBR)

Bygnings- og boligregistret (BBR) er et register, der indeholder oplysninger om Danmarks grunde, bygninger, tekniske anlæg og private boliger. Man er som husejer ansvarlig for, at BBR-oplysningerne for ens ejendom er korrekte. Mere om BBR kan findes på www.bbr.dk.

By-pass og sandfodring

Sandet ved strande, havne og sejlrender bevæger sig dynamisk efter havets dynamikker. Afhængigt af havets forskellige strømninger kan havne og sejlrender blive tilsandet, hvorfor der kan opstå et behov for at fjerne sandet. Fjernelse af sandet kaldes for en 'by-pass', som betyder, at sandet fjernes fra ét sted og flyttes til andet, hvor sandet har mere gavn. En bypass kan kun lade sig gøre, hvis sandet er rent. Dét sted, der modtager det uønskede sand, vil modtage hvad man kalder en 'sandfodring'. Det vil sige man 'fodrer' området med sand. Man skal ansøge om lov til at udføre by-pass og sandfodring, og Miljøstyrelsen afgør, om sandet er rent nok til en bypass. Miljøstyrelsens afgørelse af ansøgningen kan påklages i høringsperioden.

Byzone

En byzone er et område, der er udlagt til bymæssig bebyggelse, boliger, erhverv, centerområder mm., og arealerne anvendes til *bymæssige formål*. Den kommunale planlægning i en byzone vil derfor være rettet mod byudvikling. Kommunalbestyrelsen kan beslutte at ophæve/udpege områder med byzoner, dog er den endelige beslutning afhængig af høringsresultatet, som sendes ud til ejere af de givne arealer og de klageberettigede, eksempelvis Friluftsrådet.

Danske Naturparker

Danske Naturparker er en mærkningsordning for særlige naturområder af regional eller national betydning. Med en Dansk Naturpark i kommunen har man et kvalitetsmærke og garanti for, at kommunen rummer et område med gode oplevelser og muligheder for friluftsliv. På www.danskenaturparker.dk kan man læse mere om, hvad Danske Naturparker er og hvordan man opretter en Dansk Naturpark i kommunen.

Direktiv

Et direktiv er en EU-retsakt, det vil sige en form for EU-lov. Specielt for et direktiv er, at det givne EU-medlemsland selv bestemmer, hvordan direktivet skal implementeres i landet. Det vil sige, at et direktiv vil indeholde et fælles mål gældende for alle EU-medlemslandene, men det er medlemslandet der selv bestemmer, hvordan direktivet skal implementeres i det givne land. Et direktiv skal oftest inkorporeres i landets lovgivning inden for to-tre år.

Eksempelvis er Fuglebeskyttelsesdirektivet implementeret i Danmark via naturbeskyttelsesloven og miljømålsloven. Vandrammedirektivet er implementeret gennem miljømålsloven og vandplanlægningsloven.

FEE (Foundation for Environmental Education)

FEE står for Foundation for Environmental Education og er en non-profit interesseorganisation med fokus på at promovere bæredygtig, miljøvenlig udvikling og uddannelse. FEE har i alt fem programmer, herunder Blå Flag, som Friluftsrådet er med til at forvalte i Danmark. De resterende fire programmer er Eco-School, Young Reporters for the Environment, Learning About Forests og Green International. Mere information kan findes på www.fee.global.

Forordning

En forordning er en EU-retsakt, det vil sige en form for EU-lov. En forordning er direkte anvendelig i medlemsstaterne, herunder Danmark. Det betyder, at et medlemsland ikke selv kan beslutte, hvordan forordningen skal træde i kraft i det pågældende land. En forordnings bestemmelser træder i kraft 1:1. Eksempelvis har EU lavet en forordning om invasive arter (der truer de hjemmehørende arter i Europa), der blandt andet indeholder et forbud mod at indføre, sælge, dyrke og udslippe invasive arter. Dette er direkte gældende for Danmark og resten af medlemsstaterne.

Frastykning (udstykning)

Frastykning, også nævnt som udstykning, er en betegnelse for at dele en grund op i flere dele. Udstykning sker gerne i tilfælde, hvor man ønsker at sælge et stykke af en større landbrugsejendom til bebyggelse. I det åbne land i landzoner kan udstykning til bebyggelse være problematisk i det store billede. Det skyldes, at for mange udstykninger kan føre til for mange bebyggelser, der kan ødelægge landskabets karakter, oplevelses- og hærlighedsværdien af området.

Fredning

Når man taler om fredninger, kan der både være tale om større naturområder eller fortidsminder (kirker, gravhøje, fyrtårne mv.). Når noget er fredet, skyldes det, at man ønsker at beskytte noget fra at ændre sig u hensigtsmæssigt.

Når man freder et område, beslutter man at områdets nuværende tilstand eller udtryk skal bevares. En fredning kan eksempelvis være en gravhøj fra vikingetiden, en gammel kirke, hus eller bygning, der er karakteristiske for en given tidsalder. Det kan også være et natur- eller landskabsområde, som man ønsker at bevare tilstanden/udtrykket af, eksempelvis et kuperet landskab eller en åben lynghede.

Der skal altid foreligge et skriftligt formål for fredningen, der sørger for, at tilstanden og udtrykket bevares. Der skal derfor altid søges dispensation eller tilladelse, hvis der ønskes at foretage ændringer i en fredning, eksempelvis oprettelsen af en vandre- og cykelsti, shelter, opsætning af hegn, læskur osv. Fredningssager behandles af Fredningsnævnet.

Fredningsnævn

Fredningsnævnene har til opgave at tage stilling til fredningssager (se 'fredning'). Fredningssager er oftest dispensationsansøgninger, der handler om at få godkendt eksisterende eller fremtidig renovering af en fredet bygning, ændring eller tilbygning inden for det fredede område. Det er fredningsnævnet, der træffer afgørelse om, hvorvidt den enkelte sag kan godkendes eller ej. Der findes 13 fredningsnævn på landsplan og de nedsættes af Miljøministeriet. Nævnet består af tre medlemmer, hvor to udpeges af miljøministeren og den tredje vælges af kommunalbestyrelsen.

Det er normalt, at der arrangeres besigtigelser i Fredningssager. Til besigtigelser inviteres blandt andet relevante interessenter, som tager ud og kigger på fredningen. Besigtigelser giver muligheden for at se sagen 'i virkeligheden', så det er nemmere at træffe den rigtige afgørelse.

Hvis Fredningsnævnet laver en afgørelse, som Friluftsrådet ikke er enig i, er det muligt at skrive en klage.

Friluftstrategier og Friluftspolitikker

Som en del af det kommunalpolitiske arbejde, kan en kommune vælge at udarbejde en friluftstrategi og/eller friluftspolitik. En Friluftstrategi/-politik er ikke obligatorisk for kommunen at have. Hvis kommunen vælger at lave en strategi eller politik, betyder det, at kommunen har fokus på sikringen og udviklingen af friluftslivet og -aktiviteter i kommunen. Der er forskelligt fra kommune til kommune om der er udarbejdet en friluftstrategi, og om den er koblet sammen med andre strategi- og politikområder, f.eks. kultur-, fritids- eller sundhedsområdet. Det væsentlige er at være opmærksom på balancen mellem de nævnte ideologisk mål og reelle konkrete tiltag og initiativer. Kommunens strategier og politikker kan findes på kommunens hjemmeside.

Fredskov

Fredskov er en betegnelse for skovområder, som skal forblive skov. Fredskov er således beskyttet mod at blive konverteret til landbrug eller bebyggelse. Alle statens skove er fredskov, og en stor del af de private skove er også fredskov. Det er Miljøministeren, der beslutter, om en skov skal gøres til fredskov eller om den skal ophæves.

Fredskovspligt

Fredsskovspligten blev indført i 1800-tallet, da Danmark stort set ikke havde noget skov tilbage. Langt den største del af de danske private skove og alle offentlige skove er fredsskovspligtige. En skov, der er fredskovspligtig, skal bestå af træer, som enten danner eller er ved at vokse til en skov. Når en skov er udpeget fredskov, skal den drives efter skovlovens regler, og er desuden beskyttet mod rydning og konvertering til landbrug.

Forsvarets forvaltningsplaner

Forsvaret ejer store arealer, hvor det er muligt at træne det danske militær og forsvar. For alle arealerne er der lavet forvaltningsplaner (drifts- og plejeplaner), som beskriver, hvordan arealet skal behandles i en given periode. Mange af arealerne er samtidig store naturområder, hvor der er rig mulighed for at dyrke friluftsliv, når der ikke foregår militære øvelser. Friluftsrådet er derfor interesseret i, at planerne beskriver og tager hensyn til friluftslivet.

Fuglebeskyttelsesdirektiv

Fuglebeskyttelsesdirektivet er et direktiv fremsat af EU og har til formål at beskytte trækfugle og særligt beskyttede fuglearter. Gennem Fuglebeskyttelsesdirektivet har Danmark forpligtet sig til at udpege fuglebeskyttelsesområder, der i dag er en del af Natura 2000-netværket. En oversigt over de udpegede fuglebeskyttelsesområder kan findes på Miljøstyrelsens *MiljøGIS*.

Fuglebeskyttelsesområder

I Danmark findes der over 100 fuglebeskyttelsesområder, der har til formål at opretholde og sikre levesteder for fugle, der enten er regelmæssige gæster eller kategoriseret som *sjældne*, *truede* eller *følsomme*. Danmark er jævnfør EU's Fuglebeskyttelsesdirektiv forpligtet til at udpege fuglebeskyttelsesområder. Områderne reguleres af naturbeskyttelsesloven og skovloven. En oversigt over de udpegede fuglebeskyttelsesområder kan findes på Miljøstyrelsens *MiljøGIS*.

Geoparker

Geopark er et internationalt begreb oprettet af UNESCO³ og betegnes på internationalt niveau som *UNESCO Global Geoparks*. En Geopark er et område med et landskab af international og geologisk betydning. Udover geoparker, findes der også andre typer 'parker', blandt andet nationalparker, naturparker og biosfæreparker.

Grønne Råd

Hver enkelt kommune kan vælge at udpege et Grønt Råd. De Grønne Råd har til formål at skabe dialog mellem kommunen og lokale foreninger og organisationer på klima-, natur og miljøområdet. Rådet drøfter ideer og bidrager med viden til udarbejdelsen af planer, projekter og udvikling inden for det grønne område i kommunen, herunder forslag til naturforbedringer og friluftsjprojekter. I de Grønne Råd sidder repræsentanter fra organisationer, der beskæftiger og interesserer sig for natur og friluftsliv, hvor formanden for rådet oftest er en medarbejder tilknyttet kommunens Teknik- og Miljøudvalg.

De Grønne Råd blev oprettet i 1992 med baggrund i naturbeskyttelsesloven, og det var frem til 2015 et krav, at alle kommuner havde et Grønt Råd tilknyttet. Der er i dag ikke et lovmæssigt krav om at have et grønt råd i kommunen, men mange kommuner har valgt at beholde rådet. Det er muligt at opfordre kommunen til at oprette et Grønt Råd, hvis det ikke er etableret.

---

³ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). Oversat: FN's organisation for uddannelse, kultur, kommunikation og videnskab.

Grønne Spirer

Grønne Spirer er Friluftsrådets mærkningsordning for dagplejere, vuggestuer, børnehaver og andre dagtilbud, der prioriterer udelivet højt, så både børn og pædagoger er lidt tættere på naturen og miljøet. Grønne Spirer har sin egen hjemmeside www.groennespirer.dk, hvor mere information kan findes.

Proceduren for uddeling af flag til daginstitutionerne er, at Friluftsrådet sender et brev, certifikat og flag til institutionen, og eventuelt også et brev til borgmesteren. Der sendes også en orienteringsmail til det lokale friluftsråd. Det er op til institutionen selv at vurdere, om der skal holdes et flaghejsningsarrangement, og i så fald, hvem der skal inviteres med.

Ønsker man som lokalt friluftsråd at deltage ved en flaghejsning, kan man kontakte Ida Kryger på ikr@friluftsradet.dk.

Grønt Danmarkskort

Grønt Danmarkskort har til formål at skabe en helhedsorienteret national planlægning af naturbeskyttelsesinteresser (på land). Der er tale om at skabe bedre forbindelse mellem landets naturområder, herunder Natura 2000- og § 3-områder ved at oprette økologiske forbindelser og etablere nye naturområder. Det grønne Danmarkskort indeholder også områder, hvor friluftsliv kan udfoldes. Der har været flere runder med udarbejdelsen af Grønt Danmarkskort, hvor den seneste blev udrullet i 2017. Det er op til de enkelte kommuner at implementere Grønt Danmarkskort i kommuneplanen.

Planlægningen af Grønt Danmarkskort er defineret i planlovens § 11.

Grøn Skole

Grøn Skole er Friluftsrådets undervisningsprogram for skoler og gymnasier, der inkorporerer bæredygtighed, miljø, natur og friluftsliv i undervisningen. Målet er at bidrage til, at børn og unge bliver aktive medborgere, der kan og vil være med til at skabe en grøn fremtid. I Danmark er 200 danske skoler med i programmet. Grøn Skole er den danske del af det internationale *Eco-schools*, hvor mere end 67 lande er med.

Proceduren for uddeling af flag er, at Friluftsrådet sender et brev, certifikat og flag til skolen eller gymnasiet, og eventuelt også et brev til borgmesteren. Der sendes også en orienteringsmail til det lokale friluftsråd. Det er op til skolen eller gymnasiet selv at vurdere, om der skal holdes et flaghejsningsarrangement, og i så fald, hvem der skal inviteres med.

Ønsker man som lokalt friluftsråd at deltage ved en flaghejsning, kan man kontakte Karen Hendriksen (kph@friluftsradet.dk) eller Jakob Arendrup (jni@friluftsradet.dk).

Habitatdirektivet

Habitatdirektivets formål er at sikre gode levevilkår for de europæiske dyr og planter. Gennem direktivet er EU-medlemslandene, herunder Danmark, forpligtet til at beskytte og bevare udvalgte naturtyper og arter, der er karakteristiske, sjældne eller truede i EU. Gennem habitatdirektivet er Natura 2000-netværket udviklet (se under Natura 2000).

Hævd

Der kan søges 'hævd' i sager, hvor det opleves, at man pludselig bliver nægtet eller forhindret adgang af en vej eller sti, som man har benyttet sig af i flere årtier. Der kan søges hævd i tilfælde, hvor det kan dokumenteres, at en person eller borgergruppe har benyttet en nabos vej/sti over flere generationer (20-50 år).

Høring

En høring eller høringsperiode er værktøj i den danske samfundsstruktur, hvor offentligheden og interesseorganisationer har mulighed for at komme med kommentarer eller klager til større projekter eller ændringer. Eksempelvis vil der være høringer i forbindelse med ændringer af love og bekendtgørelser eller hvis der foretages ændringer i kommune- eller lokalplanerne. Perioden hvori en høring forløber er forskellig, men

for større ændringer i kommuneplanen er der offentlig høring på 8 uger, hvor mindre ændringer i andre sammenhænge har en høringsperiode på 4 uger.

Andre eksempler på høringer er til ændringer af fredninger, dispensationsager for strandbeskyttelseslinjen, skovbyggelinjen, naturbeskyttelsesloven, § 3-områder, miljøvurderinger med flere.

Invasive arter

Invasive arter er per definition arter, der bevidst eller ubevidst er blevet introduceret til et land, hvor de ikke naturligt forekommer. For at en art betegnes som *invasiv*, skal arten både kunne reproducere sig selv i landet samtidig med, at arten har en skadelig effekt på de hjemmehørende planer og/eller dyr. Det er vurderet, at der er 130 invasive arter (dyr og planter) i Danmark, og der er udarbejdet et handlingsprogram mod invasive arter, som kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside. Danmark er desuden med i EU's forordning om invasive arter.

Kommuneplanstrategi

En kommuneplanstrategi indeholder en strategi for udviklingen i kommunen. Kommuneplanstrategien skaber rammerne for kommuneplanen og indeholder en strategi for, om dele af kommuneplanen skal beholdes eller ændres, så kommunen opnår den ønskede udvikling. Hvert fjerde år offentliggøres kommuneplanstrategien, hvilket skal ske inden udgangen af den første halvdel af den kommunale valgperiode.

Kommuneplan

I hver kommune skal der foreligge en kommuneplan. En kommuneplan skal indeholde de overordnede mål for udviklingen af kommunen, retningslinjer for arealanvendelsen og er rammerne for *lokalplanernes* indhold (se *lokalplan*). En kommuneplan er omfattet en 12-årig periode, hvori kommunen forpligter sig til at overholde de planer og projekter, der er nedskrevet i planen. Hvert fjerde år har kommunen pligt til at revidere kommuneplanen og foretage ændringer, hvis det findes nødvendigt. Kommuneplanens defineres i planloven. Kommer der 'nye' planer til i løbet af den 4-årige periode, laves der et tillæg til kommuneplanen, et såkaldt kommuneplantillæg, hvori ændringerne angives.

Kommuneplantillæg

En kommuneplan strækker sig over en periode på 12 år, og hvis der inden for perioden opstår ønske om at revidere dele af kommuneplanen, skal der laves et *kommuneplantillæg*. Forslaget til tillægget skal først i offentlig høring, hvor bl.a. klageberettiget (eksempelvis Friluftsrådet) bliver underrettet. Eksempler på tilfælde hvor der kræves kommuneplantillæg kan være ved omlægning af en landzone til en byzone, oprettelsen af en naturpark mv. Forslaget sendes i høring og afhængig af høringens resultater bliver tillægget godkendt eller afvist. Kommunen er forpligtet til at imødekomme de planer, der er lagt i et kommuneplantillæg.

Konsekvensvurdering

Konsekvensvurdering er en måde at undersøge, om et planlagt projekt vil have væsentlige negative konsekvenser på omgivelserne, altså man vurderer konsekvenserne. Konsekvensvurderinger anvendes i forskellige sammenhænge, lige fra teknologivurderinger til *vurdering af virkninger på miljøet* (VVM). Den sidstnævnte VVM anvendes i tilfælde, hvor der er mistanke om, at et projekt vil have væsentlige negative konsekvenser på natur og miljø. Mere om VVM kan findes under 'Miljøvurdering (VVM)'.

Konvention

En konvention er en international aftale om en fælles forpligtelse om et bestemt emne. Eksempler på konventioner orienteret natur og miljø, som Danmark har skrevet under på, er Landskabskonventionen og Biodiversitetskonventionen. Som land/stat er man ikke forpligtet til at underskrive en konvention, hvis man

ikke er enige i de aftaler og formuleringer, der er i konventionen. Der er heller ikke nødvendigvis straf forbundet, hvis man ikke overholder aftalerne i konventionen. Det er aftaleparterne, der afgør, hvad der skal stå i konventionen.

Kystdirektoratet

Kystdirektoratet er den statslige kystenhed i Danmark, der varetager aktiviteter og sager omhandlende de danske kyster. Det er blandt andet Kystdirektoratet der er statens myndighed, hvis der skal bygges inden for strandbeskyttelseslinjen (se evt. under 'strandbeskyttelseslinje') og vejleder kommunerne om kystbeskyttelse. Mere information og Kystdirektoratet kan findes på www.kyst.dk.

Kystnærhedszonen

Kystnærhedszonen er en zone, der ligger i områder placeret tæt på kysten. Zonen går ca. 3 km ind i landet, dog med lokale variationer, og gælder kun i landzoner og sommerhusområder. Kystnærhedszonen er med til at sikre, at der ikke foretages væsentlige ændringer i landskabet, som kan have negative konsekvenser for kysten.

Landzone

Landzoner er de områder i kommunen, der **ikke** er udpeget til at være byzone (se 'byzone') eller sommerhusområde (se 'sommerhusområde'). I en landzone må der ikke uden tilladelse fra kommunalbestyrelsen foretages udstykning, opføres ny bebyggelse (eksempelvis helårs beboelse eller sommerhus) eller ske ændring i arealanvendelsen. Der kan godt søges om omlægning fra landzone til byzone, hvilket vil ske via kommunalbestyrelsen. Forslaget til omlægning skal først gennem en høringsproces, hvor bl.a. klageberettiget (herunder de lokale friluftsråd) vil blive underrettet.

Landzonetilladelse

I landzoner er der bestemmelser for, hvad der må og ikke må etableres i landskabet. Landzoner har det overordnede formål at forhindre spredt bebyggelse i det åbne land og sikre en klar grænse mellem by og land. Hvis man ønsker at etablere bebyggelse, eksempelvis en carport, brændeskur eller tilbygning til husdyrbrug, skal man søge om en landzonetilladelse. Den enkelte ansøgning vurderes af kommunen og sendes i høring, hvor klageberettigede har mulighed for at komme med indvendinger.

Lokalplan(er)

Lokalplaner er betegnelsen på en type plan, som kommunalbestyrelsen udarbejder for at fastlægge, hvad forskellige områder fremover skal anvendes til, og hvordan bebyggelse, veje og friarealer mv. skal udformes. I en lokalplan kan – og i nogle tilfælde skal – en kommunalbestyrelse fastsætte bindende bestemmelser for et område, eksempelvis for høje bygninger maksimalt må være. Krav og udformning af lokalplaner defineres i planloven.

Mark- og vejfredsloven

Mark- og vejfredsloven har til formål at sikre freden mellem naboer, især i tilfælde med personer der har private veje på sin ejendom eller mellem naboer, som benytter samme private vej til erhvervsmæssige formål, eksempelvis transport af transport af landbrugsmaskiner, landbrugsafgrøder eller større husdyr (køer, grise, får m.fl.). Mark- og vejfredsloven foreskriver blandt andet, at man kan få en bøde, hvis man færdes på en privat vej eller ejendom uden tilladelse. For at få bøden er det et krav, at der er opsat et skilt (på lovlige vis), der angiver af færdsel på den private vej er forbudt.

Miljøbeskyttelsesloven

Miljøbeskyttelsesloven er en lov, der varetager beskyttelsen af miljøet. Ved beskyttelse af miljøet menes der, at miljøet for så vidt muligt beskyttes for forurening fra industrien, private og offentlige institutioner samt husholdninger. Loven håndterer f.eks. beskyttelsen af grund- og overfladevand, forhindring kemisk forurening fra industri til miljø, at al affald håndteres forsvarligt og genanvendelse bedst muligt.

MiljøGIS

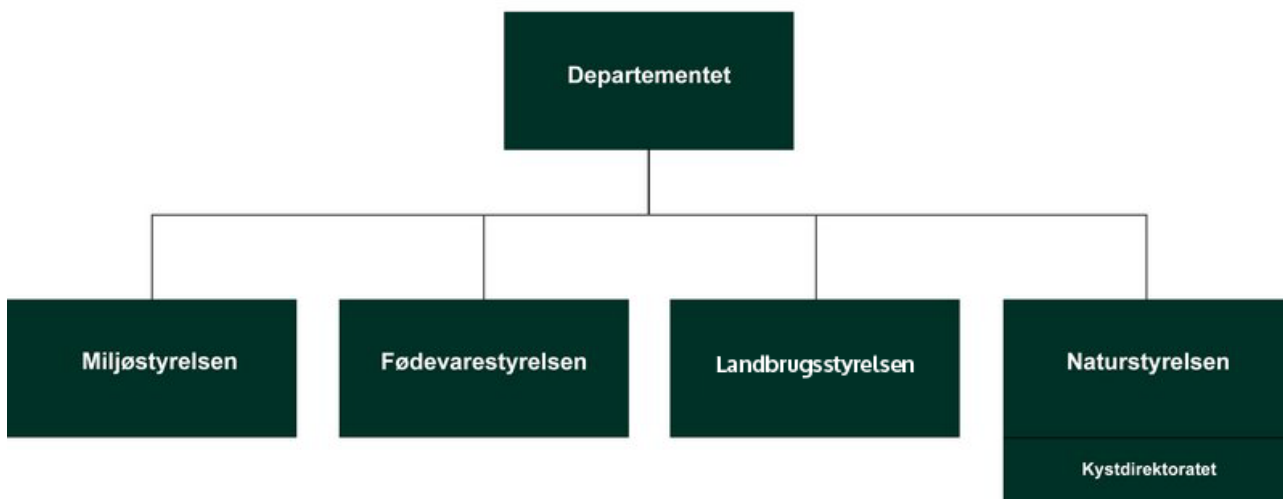
MiljøGIS er Miljøstyrelsens digitale miljødatabase, hvor data om beskyttet natur, Natura 2000-områder, særlig værdifuld natur, klimatilpasningsplaner, vandområdeplaner mv. kan hentes. MiljøGIS kan godt minde om det program, som Danmarks Miljøportal tilbyder. Det er muligt at konstruere sine egne kort med de udvalgte miljødata, man har brug for. Du kan prøve kræfter med programmet på <https://mst.dk/service/miljoegis/>.

Miljø- og Fødevareministeriet (Miljøministeriet)

Miljø- og Fødevareministeriet varetager den nationale interesse, opgave og udvikling indenfor områderne miljø, natur, landbrug og fødevarer. Miljø- og Fødevareministeriet består af departementet (hvor bl.a. miljøministeren er tilknyttet) og fire styrelser; Miljøstyrelsen, Fødevarestyrelsen, Landbrugsstyrelsen og Naturstyrelsen. Under Naturstyrelsen findes kystdirektoratet.

Miljø- og Fødevareministeriet

Figurkilde: Miljø- og Fødevarestyrelsens hjemmeside.

Miljømål

Miljømålene har til formål at sikre, at Danmark opfylder målsætninger i EU's Vandrammedirektiv og dele af Habitatdirektivet. Der er fastlagt miljømål om, at tilstanden af udvalgte naturområder på land og i vand (de såkaldte Natura 2000-områder) skal opnå 'gunstig bevaringsstatus'. Definitionen af 'gunstig bevaringsstatus' fastlægges af miljøministeren. Mere om miljømålene kan findes i miljømålsloven, der er tilgængelig på www.retsinfo.dk.

Miljømålsloven

Miljømålsloven definerer nationale mål for *internationale beskyttelsesområder* til lands og til vands, hvilket er natura 2000-områder (habitatområder og fuglebeskyttelsesområder) samt vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand. Målet er, at naturområderne opnår en 'god tilstand' og 'god økologisk tilstand'. Miljømålsloven er lavet i forbindelse med, at Danmark skal opfylde målsætningerne sat i EU's Vandrammedirektiv og del af Habitatdirektivet.

Miljøstyrelsen

Miljøstyrelsen er én ud af fire styrelser under Miljø- og Fødevarerministeriet. Miljøstyrelsen varetager opgaver, der omhandler erhvervslivets påvirkning af miljøet, herunder at sikre, at brugen af kemikalier i industrien ikke har negative konsekvenser for natur og miljø. Det er også Miljøstyrelsen, der administrerer love, der bl.a. handler om miljøbeskyttelse, kemiske stoffer og produkter, affaldshåndtering og forurenede jord. Miljøstyrelsen er let at forveksle med Naturstyrelsen, men forskellen på de to er overordnet, at Miljøstyrelsen fokuserer på miljø og klima, hvor Naturstyrelsen er fokuseret på natur og biodiversitet. Naturstyrelsen ejer og forvalter desuden udvalgte naturområder i Danmark.

Miljøvurdering (VVM)

Vurdering af virkninger for miljøet – kaldes også for Miljøvurdering eller VVM i daglig tale – er et analyseværktøj, der anvendes i tilfælde, hvor det mistænkes at udførelsen af en plan eller projekt vil have væsentlige negative konsekvenser for natur og miljø, og er desuden lovpligtig i de tilfælde. Mere om VVM kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk.

Miljøvurderingsloven

Miljøvurderingsloven har til formål at sikre et højt miljøbeskyttelsesniveau og at der udføres miljøvurdering (VVM) af planer, programmer og projekter, der kan få en væsentlig indvirkning på miljøet. Miljøvurderingsloven er ikke det samme som miljømålsloven eller miljømålene.

Nationalpark(er)

Nationalparker er en betegnelse der bruges om større, nationale naturområder, der skal styrke naturen og friluftslivet. Nationalparker er desuden også naturområder med storslået natur af særlig national og international betydning. Nationalparker oprettes af Miljøministeren efter at have drøftet ideen med kommuner, beboere, lodsejere og lokalbefolkningen. Nationalparker er desuden lovophængt, hvilket betyder, at der følger en særlovgivning med til det område, der er udpeget til nationalpark. Du kan finde mere information på www.danmarksnationalparker.dk.

Natura 2000

Natura 2000-områderne er et europæisk netværk af naturområder, som sikrer, at den europæiske natur 'hænger sammen' på et internationalt plan. Dyr og planter til land og i vands skal have mulighed for at sprede sig over landegrænser, hvilket bedst sikres, hvis naturen overordnet set hænger sammen. Natura 2000-områder stammer fra EU's naturbeskyttelsesdirektiver, og områderne reguleres i Danmark af natur- og miljølovgivninger (skovloven, naturbeskyttelsesloven og miljømålsloven). Der findes altså ikke findes en særlig 'Natura 2000-lov'. Natura 2000-områderne består af såkaldte habitatområder, fuglebeskyttelsesområder og ramsarområder. Mere om natura 2000 kan findes på miljøstyrelsens hjemmeside.

Naturbeskyttelsesloven

Naturbeskyttelsesloven har til formål at værne om landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske i respekt for naturen. Det er i denne lov at begreberne '§3-områder' og 'beskyttet natur' nævnes og stammer fra. Naturbeskyttelsesloven omhandler også regler for skiltning i det åbne land, offentlighedens adgang til naturen, fredninger, naturpleje m.v. Naturbeskyttelsesloven kan findes på www.retsinfo.dk.

Naturpakken 2016

I maj 2016 udstedte den daværende regering (Venstre), Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti en rapport, der har til formål at styrke naturen og biodiversiteten i Danmark. Rapportens indsatser skal udføres frem til 2019. Nogle af indsatserne var blandt andet at udpege områder til *urørt skov* og *anden biodiversitetsskov*; videreføre naturindsatser, så Danmark overholder EU's krav; samt afbureaukratisere lovstrukturen i Miljø- og Fødevarerministeriet. Mere information om Naturpakken 2016 og indsatserne kan findes på www.mfvm.dk.

Naturpark(er)

En naturpark er i Danmark ikke et fast defineret eller lovfæstet begreb, men bruges især i forbindelse med Friluftsrådets mærkningsordning Danske Naturparker. I princippet kan alle naturområder kaldes for "naturparker", men Danske Naturparker er det eneste koncept i Danmark, der konceptualiserer naturparkbegrebet. Mere information om Danske Naturparker kan findes på www.danskenaturparker.dk.

Naturstyrelsen

Naturstyrelsen er en ud af fire styrelser under Miljø- og Fødevareministeriet. Naturstyrelsen varetager statslige opgaver i skove, naturområder og langs kysterne i Danmark, og sørger for, at der skabes størst muligt værdi for samfundet i form af gode rammer for friluftslivet, beskyttelse af naturen samt effektiv drift af skove og andre naturområder. Naturstyrelsen har 18 lokale enheder rundt i Danmark, som forvalter de statsejede naturområder. Kystdirektoratet er desuden en slags 'underafdeling' i Naturstyrelsen.

Du kan finde mere information om naturstyrelsen på www.naturstyrelsen.dk.

Naturstyrelsens forvaltningsplaner/drifts- og plejeplaner

Naturstyrelsen forvalter de statslige skove og naturområder, og for hver af disse områder, skal der laves en plan for driften og plejen. Disse planer kaldes enten forvaltningsplaner eller drifts- og plejeplaner. Planerne laves for en begrænset periode, og hver gang planen fornyes, kommer den i høring. Det er vigtigt for Friluftsrådet, at friluftslivet er tænkt ind i planerne, så de danske borgere har mulighed for at opleve naturen på landets offentlige naturarealer.

Du kan finde mere information om Naturstyrelsen og deres mange skove og naturområder på www.naturstyrelsen.dk.

Nedsivningsanlæg

Nedsivningsanlæg bruges til at bortlede husspildevand for husstande, der bor uden for et kloakeret område. Det kan eksempelvis være husstande placeret i landzone eller sommerhusområde. Ønsker en husstand at etablere et nedsivningsanlæg, skal der søges om tilladelse.

Nitratdirektivet

Nitratdirektivet har til formål at sikre rent vand: både vand i fjorde, søer og åer samt drikkevand. Direktivet blev grundlagt i 1991, og er baseret på, at man fandt ud af, at kvælstofindholdet (nitratindholdet) i overfladevandet var alt for højt og at det samtidig havde en negativ konsekvens for natur og mennesker. Den væsentligste udledning af kvælstof kommer fra landbruget. Via nitratdirektivet forpligter Danmark sig til at lave handlingsplaner, såkaldte nitrathandlingsplaner, for at begrænse udledning af kvælstof fra landbrug til vandområder.

Nitrathandlingsprogram

For at Danmark kan opfylde målsætningerne i Nitratdirektivet er der udarbejdet et nitrathandlingsprogram. I handlingsprogrammet er der redegjort for de danske love og bekendtgørelser, der bruges til at nå målsætningerne sat i nitratdirektivet.

Officialprincippet

Formålet med officialprincippet er at understøtte, at der træffes lovlige og rigtige afgørelser. Officialprincippet hører til de såkaldte *garantiforskrifter*, og hvis en sag er utilstrækkeligt oplyst, kan det betyde, at afgørelsen anses som ugyldig. Det kan også betyde, at sagen må genoptages, så de manglende undersøgelser kan blive foretaget, så sagen kan blive afgjort på et tilstrækkeligt oplyst grundlag.

Officialprincippet forpligter myndigheden til at tilvejebringe det faktiske og retlige materiale, som er nødvendigt for at kunne træffe afgørelse.

Ansvar for at oplyse en sag påhviler den myndighed, der skal træffe afgørelse. Ansvar skal forstås således, at myndigheden er forpligtet til aktivt at sikre, at alle relevante oplysninger i en sag bliver indsamlet og kontrolleret. Er det Fredningsnævnet, der skal træffe afgørelsen i en fredningssag, er det også Fredningsnævnet der har ansvaret, at de rette oplysninger om sagen bliver fremlagt.

Der kan ikke i almindelighed opstilles regler for, hvilke oplysninger og undersøgelser der er nødvendige for at træffe afgørelse i en sag. Formålet med sagsoplysningen er at træffe den materielt lovlige og rigtige afgørelser.

Mere om officialprincippet kan findes på www.ombudsmanden.dk.

Oprensning af søer og vandløb

I udgangspunktet er Friluftsrådet positiv overfor oprensning af søer og vandløb, det har til formål at forbedre tilstanden af søen til fordel for dyre- og planteliv.

Planloven

Planloven har til formål at sikre en sammenhængende planlægning af det danske landskab. Loven forener de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen (landbrug, byer, sommerhusarealer), medvirker til at værne om landets natur og miljø og skaber rammer for, at samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag for mennesker, dyr og samfundsøkonomien. I planloven defineres også kommuneplaner, lokalplaner, sommerhusområder, landzoner og byzoner.

Politikker, planer og strategier

Politikker, planer og strategier for den enkelte kommune kan findes på kommunens hjemmeside. Det er forskelligt fra kommune til kommune, hvor mange forskellige politikker, strategier og planer der er udviklet, og nogle gange er emner/områder slået sammen under én politik/plan/strategi. Eksempelvis kan én kommune have sin egen, enkeltstående friluftsstrategi, hvorimod den i en anden kommune har valgt at kombinere friluftsstrategi med kommunens kulturstrategi eller sundhedsstrategi.

Påbud

Et påbud er en bestemmelse eller krav om at handle på en bestemt måde, eksempelvis at blive påbudt at nedtage et ulovligt opsat skilt. Påbud gives som regel hvis kommunen bliver gjort opmærksom på eller selv opdager ulovligheder, eksempelvis ulovligt opsatte hegn, skilte eller afspærring. Ved disse ulovligheder kan kommunen kræve, at ejeren fjerner hegnet/skiltet/afspærringen.

Et andet eksempel er også, hvis naboer til et byggeområde klager over uønsket transportstøj fra store maskiner. Kommunen kan således give påbud om, at der højst må forekomme erhvervmæssig transport i et bestemt tidsrum, så støjen reduceres for naboerne.

Overholdes påbud ikke, bliver sagens oftest videresendt til politiet og der kan i tilfælde også udstedes dagbøder indtil ulovlighederne er fjernet.

Ramsarkonventionen

Ramsarkonvention har til formål at beskytte og sikre alle vådområder der har international betydning som levesteder for vandfugle. Konventionen er opkaldt efter den by i Iran, hvor konventionen i 1971 blev etableret. Med Ramsarkonventionen blev der udnævnt såkaldte *ramsarområder*, der senere er blevet en del af Natura 2000-netværket. Ramsarkonventionen er en international aftale mellem blandt andet afrikanske og europæiske lande, hvori trækfugle opholder sig i sommer- og vinterhalvåret.

Ramsarområder

Et Ramsarområde er et område, der har international betydning som levested for vandfugle. Områderne er opkaldt efter den by i Iran, hvor Ramsarkonventionen blev vedtaget. Hovedparten af de danske ramsarområder er lavvandede dele af de indre danske farvande, f.eks. Nissum Fjord, Maribosøerne, Nakskov Fjord og Filsø. Ramsarområderne er blevet en del af Natura 2000-netværket og de fleste ramsarområder er desuden også efterfølgende udpeget som fuglebeskyttelsesområde.

Regionsudviklingsplaner

Regionsudviklingsplaner er udviklingsplaner for regionen. Regionsudviklingsplanen sætter rammerne for arbejdet i kommunerne, herunder udviklingen af kommuneplanerne.

Regionsudviklingsplanen skal beskrive den ønskede udvikling for regionens byer, landdistrikter og udkantsområder. Derudover skal planen også rumme udviklingen for natur, miljø og rekreative formål, samt erhverv, turisme, uddannelse og kultur. Regionsudviklingsplanerne revurderes hvert 4. år (følger kommunens valgperiode).

Rødlistede arter

En rødliste er en oversigt over plante- og dyrearter, som er sjældne og i fare for at forsvinde eller allerede er forsvundet. Rødlisterne stammer fra IUCN (International Union for Conservation of Nature) og der findes nationale rødlistor for mange andre lande i verden – der findes endda lister for hele verden. Gennem rødlisterne skabes der et overordnet overblik (både national og internationalt) over udviklingen af arterne, og giver Danmark en mulighed for at opfylde de internationale forpligtelser i henhold til biodiversitetskonventionen og habitatdirektivet. Det er ikke et krav, at et land skal lave rødlistor, det er noget landet og de enkelte lokalområder selv vurderer.

Råstofloven

Råstofloven har til formål at sikre, at udnyttelsen af råstoffer på land og til vands sker som led i en bæredygtig udvikling. Vurderingen af udnyttelsen sker efter en samlet afvejning af interesser og samfundsmæssige hensyn. De råstoffer, der henvises til i råstofloven, er sten, grus, sand, ler, kalk, kridt, tørv, muld og lignende forekomster.

Mere om loven kan findes på www.retsinfo.dk.

Sandfodring

Sandfodring går ud på at erstatte det tab af sand, der naturligt fremkommer fra bølger og havstrøm. Sandfodring er et værktøj til kystbeskyttelse, og kan bl.a. bruges til at sikre kysten mod effekterne forbundet med stormvejr.

Mere om sandfodring og andre kystbeskyttende tiltag kan findes på kystdirektoratets hjemmeside www.kyststerne.kyst.dk.

Skiltelovgivningen

Hovedreglen for offentlighedens færdsel på veje og stier er at "færdsel på veje og stier er tilladt medmindre andet fremgår af skiltning". Dog kan nogle skilte være ulovligt opsat, da man skal søge dispensation ved opsætning af skilte i naturen.

Opsætning af skilte i naturen og det åbne land bestemmes af flere forskellige love og bekendtgørelser. Eksempelvis om man kan opsætte et skilt med "adgang forbud" eller "privat vej". Der er altså ikke én enkelt skiltelovgivning, men flere love og bekendtgørelser, der samlet lovgiver på området. Blandt andet naturbeskyttelseslovens § 21, der nævner, at fritstående skilte ikke må opsættes fritstående skilte i det åbne land. Der findes også en bekendtgørelse med titlen *bekendtgørelsen om opsætning af skilte og andre indretninger i reklame- og propagandaøjemed i det åbne land*.

Mere information om lovene kan findes på www.retsinfo.dk.

Skovbyggelinjen

Skovbyggelinjen har til formål at sikre, at der ikke bliver opført bygninger tæt på skove. Argumentet er, at de værdifulde levesteder for plante- og dyreliv bevares. Skovbyggelinjen defineres i naturbeskyttelsesloven og har en afstand på 300 meter. Skovbyggelinjen gælder for alle private og offentlige skovarealer, der har et sammenhængende areal på minimum 20 hektar. I beskyttelseszonen er det ikke tilladt at opføre bebyggelse – i så fald skal der søges en dispensation hos kommunen.

Skovloven

Skovloven har til formål at bevare og værne om landets skove og øge skovarealet samt sørge for bæredygtig drift. Der er ikke defineret nogle bestemte typer af skovdrift, men 'fredskov' er defineret og betyder, at når et skovområde er udnævnt til fredsskov, skal det forblive skov og kan kun ophæves af Miljø- og fødevarereministeren. Der må godt fældes træer i en fredskov.

Strandbeskyttelseslinje

Strandbeskyttelseslinjen har til formål at beskytte de danske strande og kyster, herunder at sørge for, at landskabelige, naturmæssige og rekreative værdier, der tilknyttes til kysterne, bevares. Det betyder, at der inden for beskyttelseszonen ikke må opføres bygninger, opstille campingvogne, opsætte hegn, tilplante mv. Strandbeskyttelseslinjen defineres i naturbeskyttelsesloven og linjen udspringer fra strandbredden og har en bredde på 300 meter. I sommerhusområder (se evt. 'sommerhusområder') er beskyttelseslinjen op til 100 meter eller mindre.

Sommerhusområde

Et sommerhusområde er en betegnelse for de områder i Danmark, hvor det kun er tilladt at have sommerhuse. Det betyder, at man ikke må have erhvervs- eller helårsbygninger i sommerhusområder. Især skal man være opmærksom på, at man kun må overnatte i sommerhalvåret, og derfor ikke må overnatte i sommerhuset i vinterhalvåret. Der kan dog forekomme særtilfælde, hvor det er tilladt at overnatte i sommerhuset hele året. Mere detaljeret information om sommerhusområder kan findes i planloven.

Spang over vandløb

Et spang over et vandløb er den enklest mulige bro over et vandløb, eksempelvis en træplanke eller træstamme.

Sø- og åbeskyttelseslinje

Sø- og åbeskyttelseslinjen skal sikre, at der ikke sker tilstandsændringer af værdifulde levesteder for dyre- og planteliv relateret til søer og vandløb. Beskyttelseslinjen er defineret i naturbeskyttelsesloven, og har en radius på 150 meter fra den givne sø/vandløb. Hvis der ønskes at blive opført bygninger, foretaget beplantning og lignende inden for beskyttelseszonen, skal der søges om dispensation hos kommunen. Beskyttelseslinjen gælder ved de søer, der har en vandflade på mindst 3 ha, samt de vandløb, der er udpeget i vandområdeplanerne.

Urørt skov

Urørt skov er én ud af to skovtyper, der tilgodeser biodiversiteten i skoven (den anden skovtype hedder 'anden biodiversitetsskov'). For en *urørt skov* er det ikke tilladt at fælde træer eller udføre anden træproduktion, dvs. alt i skoven er overladt til naturens egne processer. Raske såvel som syge og døde træer overlades til naturens dynamikker, hvor svampe, insekter og dyreliv kan blomstre op. På længere sigt vil det være med til at skabe en skov fuld af forskellige specialiserede og almindelige dyre- og plantearter.

Vandområdeplaner

Vandområdeplanerne – også kaldt vandplanerne eller vandmiljøplanerne –, indeholder opskriften på, hvordan Danmark vil opfylde miljømålene, og dermed opfylde målsætningerne i vandrammedirektivet. Der er

defineret 23 vandområder (fordelt på 5 vandområdedistrikter), der hver har sin vandområdeplan. Dvs. flere kommuner er sammen om at lave en vandområdeplan for deres vandområde. Vandrådene er med til at komme med inputs til initiativer og tiltag til vandområdeplanerne. Mere om vandområdeplaner kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Vandrammedirektiv

Vandrammedirektivet kommer fra EU og har til formål at beskytte vandløb, søer, overgangsvande (flodmundinger, fjorde, laguner), kystvande og grundvand. Danmark er som medlem af EU forpligtet til at implementere vandrammedirektivet, hvilket er gjort via vandplanlægningsloven og udviklingen af vandområdeplanerne.

Vandråd

Danmark er forpligtet til at overholde EU's vandrammedirektiv. Det betyder, at den danske stat skal sørge for, at danske vandløb, søer, kystvande og grundvand har en god kvalitet. Derfor laves der 6-årige planer for vandområderne. Til udarbejdelsen af planerne nedsættes der periodevise vandråd, som består af forskellige organisationer og foreninger med interesse for sø, åløb og kystvande, som kommer med råd og bemærkninger til planerne. Når planen er lavet, ophører vandrådets funktion. Friluftsrådet har historisk set været repræsenteret i alle vandrådene, men er ikke nødvendigvis altid garanteret en plads i rådene.